

meende hij, niet buitensporig veel en toch hadden zich alom tekorten voorgedaan, ja was het tot hongersnood gekomen. De verdere discussie leidde tot het denkbeeld, een aantal leden van het college op te dragen, in de verschillende delen van Java een onderzoek in te stellen. Waarnaar? Alleen naar de *padi*-leveranties? 'Momenteel', zei een van de adviseurs, *Raden Mas Ario Woerjaningrat*,

'is de maatschappij ontevreden, niet alleen over de *padi*-verkoop maar ook over de *beras*-distributie.

SOEKARNO: De voorgelegde vraag betreft de *padi*-leveranties aan de regering. Waarom de bevolking niet tevreden is? Er zijn duizend-en-één redenen. U kunt ze allen opsommen.

WOERJANINGRAT: Kunt u, voorzitter, antwoord geven op de vraag hoeveel procent van de opbrengst aan het leger moet worden verkocht?

SOEKARNO: Ik weet het zelf niet.'

Er werd besloten, zes leden van het college te belasten met het instellen van een onderzoek – Soekarno nam op zich, voor reispassen te zorgen. Van die onderzoek-commissie werd Iskandar Dinata voorzitter en werd Prawoto een van de leden. De zes verdeelden onderling de verschillende residenties en er werd door het College van Adviseurs besloten dat zij niet alleen over de *padi*-leveranties inlichtingen zouden inwinnen maar ook over de levensmiddelenvoorziening in het algemeen, het distributiestelsel, de officiële en de zwarte prijzen van *padi* en *beras*¹, de gevolgen van de afsluiting der residenties en de malversaties.

Na een kleine drie weken waren de leden van de onderzoekcommissie weer in Djakarta bijeen. Zij stelden hun rapport op en dat rapport werd op 8 januari '45 in de vierde vergadering van het College van Adviseurs door Iskandar Dinata voorgelezen.² De onderzoek-commissie wees er op dat er in '44 misoogst was geweest; dat de bevolking in de verschillende residenties meende dat de ingeleverde *padi* uit de betrokken residentie, 'ja zelfs uit Java, wordt weggevoerd'; dat 'het saamhorigheidsgevoel' nog niet was doorgedrongen tot 'de rijke boeren, in het algemeen de rijke en invloedrijke personen', en dat er onvoldoende controle was op de *padi*

¹ Toen op 27 december de tweede vergadering van het College van Adviseurs plaatsvond, zei Hatta dat volgens een door hem ingesteld onderzoek in oktober '44 in de zwarte handel voor *beras* gemiddeld een prijs was gevraagd, acht-en-een-half maal zo hoog als de officiële (deze was 10 cent per kilo), en in december elf-en-een-kwart maal zo hoog. ² De notulen van de vierde, vijfde en zesde vergadering: IC, 36626.